

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 2 0 5 7 - 2 / 2019	
Érkezett: 2020 FEBR 27.	
Példány: 4	Kezelőiroda:
Melléklet: 4 x 10 db	cln

Tisztelt Alkotmánybíróság!

indítványozó, az 1. sz. melléklet alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm, a Réti, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda () eljáró ügyvéd: dr. Réti László) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény („Abtv.”) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy **állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítéletének („Ítélet”) alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg.**

Ilyen kérelmet 2019. február 22.-én már előterjesztettem, melyet a t. **Alkotmánybíróság a 2019. március 20 napján kelt, IV. 413-3/2019. sz. végzésével visszautasított**, a jogerős Ítélettel szemben a Kúriához ugyancsak benyújtott felülvizsgálati kérelmemre tekintettel. A kúriai eljárás időközben véget ért, ezért kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy **állapítsa meg a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Bfv. II.314/2019/7. számú végzésének („Végzés”) alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg.**

Tartalomjegyzék

1 Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei	2
1.1 A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése.....	2
1.2 A jogorvoslati lehetőségek kimerítése.....	2
1.3 Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje	2
1.4 Az indítványozói érintettség bemutatása.....	3
1.5 Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés	3
2 Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása	4
2.1 Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése.....	4
2.2 A megsemmisíteni kért bírói döntések alaptörvény-ellenességének indokolása.....	4
2.2.1 A pártatlan bíróhoz való jog	4
A pártatlanság követelményének megjelenése az Alkotmánybíróság gyakorlatában.....	4
A védő alkotmányjogi helyzete, valamint a védővel szembeni elfogultság kihatása a terheltre	6
Bírói tanács tagjának elfogultsága az alapul fekvő ügyben	6
A házastársi minőség alkotmányjogi fogalma és relevanciája az alapul fekvő ügyben.....	9
2.2.2 A nullum crimen sine lege elv.....	9
2.2.3 Összegzés	11
3 Egyéb nyilatkozatok és melléletek	11
3.1 Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését	11
3.2 Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról.....	11

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1 Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

1.1 A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Terhelt voltam az alábbiakban hivatkozott büntetőeljárásban, melyet a jelen alkotmányjogi panaszban támadott Ítélet zárt le jogerősen és amelyben a kúriai felülvizsgálati Végzés született.

A Fővárosi Főügyészség KÜO.11178/2013/66-I. számon 2006. és 2010. közötti cselekmények miatt 2017. február 6. napján kelt vádirata alapján a Fővárosi Törvényszék a 2018. február 20-án kihirdetett, 1.B.229/2017/85-I. számon meghozott ítéletével megállapította bűnösségemet a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény („Btk.”) 396. § (1) bekezdésébe ütköző és annak (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntettében és ezért 3 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítelt.

Az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a kétirányú fellebbezések folytán folyamatban volt, **2. Bf.141/2018** számú eljárásában 2018. november 6. napján érdemben és rám nézve terhelően megváltoztatva a büntetést 6 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre súlyosította (2. sz. melléklet).

A másodfokú eljárásban, közvetlenül a 2018. október 18.-iki nyilvános ülés megkezdése előtt [REDACTED] észlelte, hogy az eljáró tanács előadó bírāja [REDACTED]. A tárgyalóteremben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény („Be.”) 15. § (2) bekezdése alapján vele szemben kizárási okot jelentett be, majd annak írásbeli indokolását mellékletekkel együtt (3 A-B-C. sz. mellékletek) benyújtotta. Azt a Fővárosi Ítéltábla 2018. október 19-én érkezett.

A Fővárosi Ítéltábla a kizárást 5.Bkk.10.763/2018/2. sz. végzésében (4. sz. melléklet) megtagadta.

A jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtottam be, melyben sérelmeztem, hogy az ügyben a kizárt bíró vett részt, valamint azt is, hogy az elítélésem alapjául szolgáló bűncselekmény elévült. A Kúria a Fővárosi Ítéltábla Ítéletét Bfv.II.314/2019/7. számú Végzésével hatályában fenntartotta.

1.2 A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az elsőfokú ítélet ellen fellebbeztem.

Kizárást megtagadó végzéssel szemben a Be. 17.§ (4) bekezdése értelmében nincs helye fellebbezésnek.

A másodfokú ítélet elleni fellebbezés Be. 615. § (1) bekezdésében foglalt feltételei az én vonatkozásomban nem álltak fent, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a bűnösség kérdésében az elsőfokú bíróság döntésével ellentétes tartalmú döntést rám nézve nem hozott.

A döntés megtámadására rendes jogorvoslati lehetőségem nem maradt.

A Kúriához 2019. március 1. napján felülvizsgálati indítványt nyújtottam be (5. számú melléklet), mely ügyben a Kúria 2019.november.11. napján hozta meg Végzését. A Kúria a Fővárosi Törvényszék 1.B.229/2017/85-I. számú és a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Bf.141/2018/14. számú ítéleteit hatályában fenntartotta (6. számú melléklet).

Az ügyben jelenleg felülvizsgálat nincsen folyamatban, perújítás, más jogorvoslat nem indult. Ha erre sor kerülne, azt haladéktalanul bejelentem.

1.3 Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A felülvizsgálati kérelmet elutasító Végzést, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló határozatot hatályában fenntartja, 2019. december 2-án vettem át. Így az Abtv. 30. § szerinti hatvannapos határidő

2020.január 31. napján telt le. Alkotmányjogi panaszom 2019. december 30. napján érkezett a t. Alkotmánybírósághoz, mellyel kapcsolatos hiánypótlást jogi képviselőm 2020. január 29-én vett át.

A hiánypótlás – melynek jelen egységes szerkezetbe foglalt indítvánnyal teszek eleget - határideje az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II.27.) AB Tű határozat („**Ügyrend**”) 25. § (4) bekezdésére figyelemmel 30 nap, mely vonatkozásomban 2020. február 28-án telik le.

1.4 Az indítványozói érintettség bemutatása

A büntetőeljárásban, melyben a jelen panasz alapjául szolgáló döntések születettek, terheltként vettem részt. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, valamint az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében, ha az indítványozó az alapul fekvő eljárásban terheltként vett részt, az Abtv. 27. § szerinti érintettsége további igazolást nem kíván.¹

1.5 Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Abtv. 29. §-ában foglalt két feltétel vagylagos. Az Alkotmánybíróság tehát külön-külön vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panasz felvet-e bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és az egyik feltétel fennállása már megalapozhatja a 29. § szerinti befogadási feltétel teljesülését.

A támadott ítéletet olyan bírói tanács hozta meg, melynek tagja az alább részletesen kifejtettek szerint kizárandó személy volt és ezen alapjogsértést a Kúria felülvizsgálati Végzése sem orvosolta. A kizárást az Ítéltábla megtagadta. Ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jogom sérelmét okozta, tekintettel arra, hogy a döntés meghozatalában olyan bíró is közreműködött, akitől az ügy elfogulatlan elbírálása nem volt várható. E körülmény a döntést érdemben befolyásolta. Ezt a jogértelmezést támasztja alá a 3355/2017. (XII.22.) Ab határozat [8] pontja, mely kimondja, hogy az ítélező tanácsok összetételével kapcsolatban a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság által korábbi határozataiban kifejtettek konkrét ügyben való érvényesülésének kérdése „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény ellenességet vet fel”.

A Kúria Végzése megállapította, hogy rendkívüli jogorvoslat keretében nincs már törvényi lehetőség a kizárási igények ismételt érvényesítésére.

A döntés elvi tartalma szerint a felülvizsgálati eljárásban kizárási igény alapjaként csak olyan, a bíró elfogultságát valószínűsítő tények hivatkozhatók, amelyeket a jogosult a tudomásszerzést követően három hónapon belül, és nem ismételten jelent be; amennyiben pedig az ezen tényekre alapított elfogultsági kifogást az alapeljárás során elutasították, a Kúria ezt felülvizsgálati eljárás során nem bírálhatja felül, így ilyen esetben a bíró nem tekinthető az eljárásból kizártnak.

A Végzésben a Kúria kifejtette, hogy az elfogultság felülvizsgálati eljárás alapja csak akkor lehet, ha az elfogultságra okot adó körülményről csak a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást, és ezt három napon belül bejelentik [Be. 15. § (4) bekezdés], illetve ugyan azt az okot nem ismételten jelentik be [Be. 80. § (1) bekezdés d) pontja].

Az elfogult bíró részvételével meghozott ítélettel okozott alapjogsérelem orvoslását, illetve az elévült bűncselekményre tekintettel való elítélésben megtestesülő alapjogsérelem orvoslását a Kúria felülvizsgálati eljárásában megtagadta, így a kúriai Végzés is sérelmes az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jog és a nullum crimen sine lege elv érvényesülése szempontjából. Alkotmányosságai

¹ Lásd például 3355/2017. (XII.22.) Ab határozat [7] pont

szempontból az Ítélet és annak felülvizsgálata tárgyában született Végzés egységet alkot: az ítéletet befolyásoló alaptörvény-ellenesség a Végzésre is kihat, mivel a Végzés nem érvényesítette az Alaptörvényből fakadó követelményeket (tisztességes eljáráshoz való jog és nullum crimen sine lege elve) és nem helyezte hatályon kívül az Ítéletet.

Amennyiben az Ítélet kizárás tárgyában hozott döntése megfelelt volna az Alkotmánybíróság gyakorlatában is tükröződő tisztességes eljárás követelményének, akkor a kizárt bíró nem vehetett volna részt az eljárásban, amely az Ítéletre is nyilvánvalóan hatással lett volna. Formális (eljárásjogi) értelemben tehát megfelel a valóságnak a Kúria érvelése, mely szerint nem vett részt kizárt bíró az eljárásban, hiszen született erről egy határozat az eljárásban, ténylegesen azonban a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a Végzés sem orvosolta, mert az alább kifejtettek szerint kizárt bíró részvételével meghozott Ítélet hatályban maradt.

2 Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

2.1 Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

A megsemmisíteni kért bírói döntés az alábbi Alaptörvényben biztosított jogomat sértette:

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam jog szerint nem volt bűncselekmény.”

2.2 A megsemmisíteni kért bírói döntések alaptörvény-ellenességének indokolása

2.2.1 A pártatlan bíróhoz való jog

A pártatlanság követelményének megjelenése az Alkotmánybíróság gyakorlatában

Az Alkotmánybíróság

- 67/1995. (XII.7.) AB határozatában foglalkozott először az ítélező bíróság függetlenségének és pártatlanságának a terhelt tisztességes eljáráshoz való alapjogából fakadó követelményével. E határozatában a testület rögzítette, hogy „[a] pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az (...) előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben”².
- A pártatlanság és függetlenség követelményével kapcsolatos gyakorlatát a testület a 19/1999. (VI.25.) AB határozatában, valamint a
- 17/2001. (VI.1.) AB határozatában fejlesztette tovább.
- Az Alaptörvény hatálybalépését követően a függetlenség és pártatlanság követelményére vonatkozó gyakorlatának – a jogintézmény nemzetközi jogi elemzését is magában foglaló – átfogó, részletes összefoglalását adta 34/2013 (XI.22) AB határozatában („ABh”).

² ABH 1995, p. 347.

Magyarország Alaptörvényében vállalt kötelezettséget arra, hogy megteremti a nemzetközi jog és belső jog összhangját.³ Az Alkotmánybíróság ABh-ban kifejtett érvelése szerint a testületnek az Alaptörvény Q) cikkéből fakadó kötelezettsége az, hogy a hazai jogszabályokat Magyarország nemzetközi kötelezettségeivel összhangban értelmezze.

Az ABh rögzíti, hogy a törvény által felállított bíróságok függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amelyről az összes jelentősebb univerzális és regionális egyezmény rendelkezik, így tartalmazza azt:

- az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 10. Cikke;
- a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmányának 14. Cikk (1) bekezdése („**Egyezségokmány**”);
- az Emberi Jogok Európai Egyezményének („**EJEE**”) 6. Cikke;
- az Emberi Jogok Amerikai Egyezményének 8. Cikk (1) bekezdése;
- Emberek és Népek Jogainak Afrikai Kartájának 7.Cikke.

A nemzetközi jog mellett a bíróság függetlenségének és pártatlanságának követelményét a belső jog is biztosítja: e követelmény alkotmányjogi alapja az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése.

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a tisztességes bírói eljáráshoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény. Ugyanakkor az is elmondható, hogy ezen két elem csak egymásra tekintettel érvényesülhetnek: kölcsönösen feltételezik egymást. A bíróságok függetlensége az államhatalmi ágak elválasztásából ered, amely Alaptörvényben rögzített alkotmányos elv értelmében a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom egymástól függetlenül, elválasztva működik.⁴

A bíróság pártatlan eljárása szorosan kapcsolódik a függetlenséghez, ugyanis kizárólag csak egy független bíróság tud pártatlanul eljárni az adott ügyben. A pártatlanság egyrészt jelenti azt, hogy a bíróság a megítélendő ügy kapcsán ne rendelkezzen előítéletekkel, másrészt pedig, hogy az ügyben szereplő egyik fél javára vagy hátrányára se lehessen elfogult. Az elfogultság oka, háttere közömbös. A pártatlanság lényege az elfogultsági kitettségtől való mentesség.

A pártatlanság érvényesülését a kizárási szabályok biztosítják. A kizárási feltételeken belül relatív és abszolút okokat különböztetünk meg aszerint, hogy a kizárást egy másik funkció ellátása, jogkör gyakorlása vagy olyan előítélet alapozza meg, amely gátolja az ügy elfogulatlan megítélését.

Az Alkotmánybíróság az Abh-ban idézi és felhasználja az Emberi Jogok Európai Bíróságának („**EJEB**”) esetjogát. Az EJEB értelmezése szerint a pártatlanság követelménye azért kiemelten fontos, mert kulcsszerepet játszik egy demokratikus államban a bíróságok működésébe vetett közbizalom megteremtésében és erősítésében. Az EJEB a *Piersack kontra Belgium (8692/79, 1984. október 26.)* ügyben fektette le a pártatlanság követelményével kapcsolatos joggyakorlatának alapjait: az EJEB szerint a pártatlanság mindenekelőtt az előítélet illetve az elfogultság hiányát jelenti.

Az EJEB megkülönböztet szubjektív és az objektív tesztet, amelyek az előítélet és az elfogultság hiányáról segítenek meggyőződésre jutni. Az előbbi a bíró az adott ügyben tanúsított magatartását és hozzáállását vizsgálja, míg utóbbi arra vonatkozik, hogy a bíró, illetve az eljárásjogi szabályozás elégséges garanciát nyújtott-e minden olyan helyzet kiküszöbölésére, amely a pártatlanság tekintetében jogos kételyeket ébreszthet.

Az EJEB joggyakorlata értelmében a külső látszatnak is igen komoly szerepe van, hiszen annak elvesztése megrendíti a közbizalmat a bíróságok működésével és döntéseivel kapcsolatban. Tehát abban az esetben, ha felmerül egy adott ügyben a bíróság pártatlanságának hiánya, a döntő tényező az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e, vagyis, hogy a bíró pártatlanságának látszata kétségesse válik-e.

³ Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdés

⁴ Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés

Emiatt a bíró kizárásához nem szükséges a bíró tényleges elfogultsága, elegendő, ha az elfogulatlanság tőle nem várható. Ez a körülmény a bíróság pártatlanságának hiányát automatikusan eredményezi.

A védő alkotmányjogi helyzete, valamint a védővel szembeni elfogultság kihatása a terheltre

Az alábbkifejtettek szerint az ítélkező bírói tanács egy tagja elsődlegesen védőmmel szemben volt elfogult, illetve a védőmre tekintettel nem volt várható az elfogulatlan eljárása. Az elfogultság az alábbiak szerint eljárásjogi helyzetemre is kihatott, sőt elsődlegesen az én helyzetemen rontott, csorbította a tisztességes eljáráshoz való jogomat.

Az alábbiakban szükségesnek tartom a terhelt és a védő kapcsolata, valamint a védő eljárási helyzete alkotmányjogi vetületeinek rövid felvázolását.

A védő és az ügyvédség alkotmányjogi helyzete az Alaptörvény által biztosított tisztességes eljáráshoz való jogban gyökeredzik. Sulyok Tamás megfogalmazása szerint „[a] védelemhez való jog nem választható el a fair eljárás elvének egyik központi elemét képező fegyverek egyenlőségének elvétől sem, amely szerint a védelemnek illetve a vádnak legalább egymással összemérhető súlyú eszközökkel kell rendelkeznie az igazságszolgáltatás működése során. A fegyverek egyenlőségének elve és a védelemhez való jog egyaránt csak akkor képes betölteni az alkotmány által ráruházott funkcióit, ha a védelem ellátására a terhelt igénybe vehet olyan jogi szakképzettséggel rendelkező személyt, akiben megbízik, és aki státuszát tekintve a terheltet vádló államhatalomtól független”.⁵

A védő és a terhelt közötti bizalmi viszony alapozza meg azt, hogy az ítélkező bírói tanács tagjának a védővel szembeni elfogultsága a terhelttel szembeni elfogultsággal hasonlóan értékelendő. Ezt támasztja alá az a körülmény is, hogy az ítélkező bírónak a védővel szembeni elfogultsága eredményében a terhelttel szemben jelentkezik, így a terhelt – a fentiek szerint alapjogi védelemmel körülbástyázott – érdeke az, hogy az ítélkező bíró ne legyen elfogult, irányuljon ezen elfogultság akár rá akár védőjére.

A fent bemutatott helyzet feloldására kézenfekvő lehetőségként kínálkozik, hogy a védő és a bíró között fennálló, elfogultságot eredményező konfliktushelyzet esetén – tekintettel arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla a kizárást elutasította - a terhelt válasszon magának új védőt. Amennyiben e megoldásnak a magyar jogrendszer teret engedne – indítványunk nem várt negatív elbírálása esetén álláspontunk szerint impliciten e helyzet állhatna elő –, azzal az alábbiak szerint fontos alapjogok, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog lényeges részjogosítványai sérülnének.

Az, hogy egy bíró és védő között fennálló elfogultságot eredményező helyzet esetén arra ösztönözze a jogrendszer a terheltet, hogy válasszon új védőt és ne a védővel szemben elfogult bíró kerüljön kizárásra, sérülne a terhelt szabad ügyvédválasztáshoz való joga, melyet az AMOK Verlags ítéletében az Európai Unió Bírósága is elismer.⁶ Amennyiben elfogultságot eredményező konfliktushelyzetben a védő elbocsátása irányába ösztönöznék a terheltet, úgy e helyzettel a bírók visszaélhetnének: csupán konfliktushelyzetet kell indukálniuk azzal a védővel, akit – akár kimagasló kvalitásai, képességei, a védelem sikeres ellátása okán – nem látnak szívesen tárgyalótermükben.

Amennyiben tehát a bírónak a védővel szemben áll fenn elfogultsága, annak a kizárási szabályok alapjogkonform értelmezése esetén a bíró kizárását kell eredményeznie.

Bírói tanács tagjának elfogultsága az alapul fekvő ügyben

a) Az elfogultság alapjául szolgáló tények

⁵ Sulyok Tamás: Az ügyvédi hivatás alkotmányjogi helyzete (Pólay Elemér Alapítvány-Iurisperitus Betéti Társaság, Szeged, 2015), p. 28.

⁶ AMOK Verlags GmbH v. A&R Gastrononmie GmbH (C-289/02). Idézi: Sulyok: i.m. p. 84.; lásd továbbá az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXXVIII. törvény 1. § (6) bekezdés.

Az ítélkező tanács előadó bíró tagja volt [REDACTED] bíró.

[REDACTED] bíró férje, [REDACTED] ügyvéd Budapesti Ügyvédi Kamara [REDACTED] 2015. március 11. napján – életközösségük fennállása alatt - feljelentést tett [REDACTED] a Budapesti Ügyvédi Kamara [REDACTED] az alapul fekvő büntetőügyben védői szerepet ellátó ügyvéd ellen, a Központi Nyomozó Főügyészségen. A név szerint [REDACTED] ellen tett feljelentés tárgyát a feljelentettnek a Budapesti Ügyvédi Kamara elnökeként elkövetett állítólagos bűncselekményei képezték.

A feljelentés alapján a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Korrupció és Gazdasági Bűnözés elleni Főosztály Kiemelt Ügyek Osztálya előtt 29022/359/2015. bü. számon két éven keresztül nyomozás folyt a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt ismeretlen tettes ellen.

A nyomozó hatóság a büntetőeljárást 2017. március 16. napján hozott, 29022/359/2015/110. bü. számú határozatával a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény („**régi Be.**”) 190. § (1) bekezdés a) pontja alapján **bűncselekmény hiányában megszüntette.**

Kötelességszegésre, vagyoni hátrány szándékos okozására, vagy vagyoni hátrány bekövetkezésére utaló adat a nyomozás során nem merült fel. Nem merült fel olyan adat, információ, amely a feljelentő által megfogalmazott állításokat alátámasztotta volna.

Az előadó bíró házastársa eljárásjogi jogosultságok híján is több kísérletet tett a határozat megváltoztatására, fellebbezéssel és panasszal is élt –eredménytelenül. Ezen eljárások határozatait a kamara honlapján az ügyvédek számára látható oldalakon nyilvánosságra hozták, továbbá az egész budapesti ügyvédi kar számára közzétett, a 2017. és 2018. évi közgyűlések által hozott határozattal elfogadott, nyilvános beszámolóit arról anyagokat részletes ismertetőket tartalmaztak.

A kizárást megtagadó végzés köztudomású tényként hivatkozik „a világhálón is közzétett hírekre”, amelynek nyomán az előadó bíró házastársának eljárása és a védő személyét érintő sérelem megállapítható. Ugyancsak tényként állapítja meg, hogy „...*ha nem is alaptalan* [REDACTED] *azon megérzése, hogy* [REDACTED] *ügyvéd elszánt és érthetetlen dühöt táplál iránta.*”

Az előadó bíró házastársa a két évig tartó nyomozás alatt [REDACTED] személyét többször összefüggésbe hozta a folyamatban volt eljárással az ügyvédi kar és a szélesebb nyilvánosság előtt is, ezzel azt a benyomást igyekezett kelteni másokban, hogy [REDACTED] az eljárás gyanúsítottja lehet. Ehhez a sajtó nyilvánosságát is igénybe vette. Az előadó bíró házastársa a nyomozás során több ízben élt feljelentés kiegészítéssel, a nyomozást - bűncselekmény hiányában - megszüntető határozat ellen panaszt terjesztett elő.

Ugyancsak köztudomású és a világhálón is elérhető információ, hogy az előadó bíró házastársa – hol a kamarai tisztségében, hol azon kívül - több kamarai és peres eljárást kezdeményezett a kamara elnöke által vezetett, irányított testületek határozataival szemben. Ez elnök intézkedéseit, eljárásait kifogásolták, személyét támadták. Ezek egyike sem vezetett eredményre. **Egy ilyen per keresetlevelét az előadó bíró írta alá tanúként.**

A bíró férje a 2018-as ügyvédi kamarai választásokon nem indult, a kamarai közéleti karrierje véget ért.

Az előadó bíró férje oldalán rendszeresen részt vett a kamara különböző rendezvényei, munkahelyi kirándulásain. Bírószági leíróját férje kérésére a kamara -a főtitkár alárendeltségében – munkavállalóként átvette, alkalmazta. Munkába érkezéskor és távozóban a bíróság épületében és annak közelében rendszeresen együtt láthatóak. Kapcsolati minőségük, érzelmi összetartozásuk mindkét intézményben és a hivatásrendek képviselői előtt ismert tény volt.

Összegezve: a bíró házastárs [REDACTED] zemberben személyes jellegű – és a külvilág előtt ilyennek látszó – kampányt folytatott, amelyekbe a bíró folyamatosan beavatkozott, amelyeknek a bíró szemlélője, érintőleges szereplője és a közfelfogás szerint minden bizonnyal részese is volt, vagy az lehetett.

b) Az elfogultságot megalapozó tények hatása a bíróra

A Fővárosi Ítéltábla a kizárást megtagadó végzését a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjának szövegével ellentétes, jogszabálysértő megállapításra alapozta. A törvény szerint ugyanis:

„Bíróként nem járhat el, /.../ akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.”

A végzés indokolása szerint:

Bár a bíró elfogultságára alapozott kizárás iránti bejelentést a védő konkrétumokkal igyekezett alátámasztani, azok legfeljebb közvetett, és csak spekulatív, feltételezéseken nyugvó összefüggésben állnak a bíró személyével, azaz ténybeli alapot nélkülöznek, emiatt pedig nem alkalmasak a kizárási ok megállapítására.

Helyesen idézte a védő a 17/2001. (VI. 1.) AB határozatból, miszerint „a bírónak nem csak pártatlannak kell lennie, hanem pártatlannak is kell látszania”, azonban a jelen ügyben a részrehajlásnak még a látszatát sem keltik a védő által hivatkozott körülmények.

Egyrészt, önmagában a házastársi kapcsolat senkit nem tehet felelőssé a házastárs magatartásáért, a házastárs sem osztja a partnere mikénti megítélésének sorsát.

Másrészt konkrét adatok hiányában az elfogultság megállapításához kevés az a feltételezés is, hogy a házasság fennállta alatt a házastársak nem csupán maradéktalanul ismerik a házastársuk minden tevékenységét, hanem abban tökéletesen egyező véleményen is vannak.

Ezért, még ha nem is alaptalan [REDACTED] azon megérzése, hogy [REDACTED] elszánt és érthetetlen dühöt táplál iránta, önmagában a házastársi életközösségből nem következik, hogy [REDACTED] bíró is ugyanilyen ellenszenvvel viseltetik a védővel szemben.

Nem támasztja alá a bíró elfogultságát a védő beadványának mellékletét képező keresetlevél sem. Annak alapján ugyanis megállapítható egyrészt, hogy [REDACTED] felperesként a Budapesti Ügyvédi Kamara köztestület mint alperes ellen kezdeményezett peres eljárást közgyűlési határozat hatályon kívül helyezése iránt. A keresetlevélben [REDACTED] név szerint még csak említésre sem kerül, a testületi döntés nyilvánvalóan nem egy személynél [REDACTED] magatartásának eredménye. Igaz ugyan, hogy a keresetlevelet [REDACTED] tanúként aláírta, azonban a keresetlevél keltezésének időpontjában hatályban volt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 196. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti alakításoknak megfelelő magánokirat okirati tanújaként mindössze azt tanúsította ezzel, hogy a keresetlevelet készítő [REDACTED] elperes a nem általa írt okiratot előttük írta alá, vagy aláírását előttük sajátkezü aláírásának ismerte el, nem pedig azt, hogy a keresetlevélben foglaltakkal egyetért, netán ő is kívánná az alperes elmarasztalását.

A védő által felhozott, amikor jogi bírósági döntés született, az a tény, hogy

A bíró objektív szempontok miatt nem felel meg az elfogulatlanság kritériumainak. Családi, családjogi helyzete folytán nem támasztható a bíróval szemben olyan követelmény, hogy ne legyen lojális házastársához, ne érezzen együtt vele és mindennapos magánbeszélgetéseiből bizonyos – a másik félnek központi jelentőségű, a karrierjét meghatározó – témákat kirekesszen. Az elfogulatlanság [REDACTED] bírótól nem várható el és nem is várható.

A látszatot illetően pedig: a házassági életközösség jellegéből a külső szemlélő aligha vonhat le más következtetést, minthogy ez a köztestület és az igazságügyi ágazat nyilvánossága előtt lezajló eseményláncolat a házastársak között, de a szakmai baráti körökben is folyamatos téma kellett legyen és volt. A közvélekedés nem lehet más, minthogy az ügyekben [REDACTED] büntető jogász felesége véleményét meghallgathatta, tanácsait kikérhette és azokra támaszkodhatott is, még ha ez esetleg nem is így volt. A külső szemlélő nem fogja és nem is tudja pártatlannak tekinteni a [REDACTED] ellen irányuló kampány –ráadásul vesztes – végig vívójének házastársát.

Mindezek alapján kijelenthető, hogy [REDACTED] bírótól – akár volt minden részletre kiterjedően tudomása és akaratgyűsége a férje által [REDACTED] len tett feljelentésről, az általa kezdeményezett más eljárásokról, akár nem – nem várható el elfogulatlan megítélés olyan ügyben, amelyben védőként [REDACTED] jár el. Az ellenem folyó másodfokú eljárásban tehát kizárt bíróként vett részt.

A házastársi minőség alkotmányjogi fogalma és relevanciája az alapul fekvő ügyben

Ha ennek ellenére kérdésként merülne fel, hogy az ítélkező bírói tanács tagja férjének az alapul fekvő ügyben védői szerepet betöltő [REDACTED] szemben érzett indulatait ténylegesen mennyiben befolyásolják az ítélkező bírót ítélkezési tevékenységében, akkor a házastársi minőség alkotmányjogi fogalmát érdemes megvizsgálni. Valamint azt, hogy merült-e fel esetlegesen olyan körülmény, melyből arra lehet következtetni, hogy az ítélkező bíró nem támogatta férj [REDACTED] el szembeni „háborúját”.

Az Alaptörvény L) cikke a házasságot életközösségként határozza meg. A 14/1995. (III.13.) AB határozat a házasság egyik céljaként azt emeli ki, hogy a házastársak egymásról gondoskodjanak, valamint egymást támogassák.⁷ A családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény miniszteri indokolása úgy fogalmaz, hogy „házasság (...) az egymás szeretetén és tiszteletén alapuló életközösséget jelenti (...)”.

A fentiek alapján leszögezhető, hogy a jog a házasság érzelmi közösség jellegét elismeri. A házasság tehát közösséget teremt két egyén, individuum között. A házastársi jogviszony feltételez egyfajta jogilag elismert érdekeltséget a másik házastárs ügyeiben: a jog több helyütt figyelemmel van arra, hogy a házastársaktól egymás ügyeiben elfogulatlan döntés nem várható. A házastársak között tehát a jog vélelmez egyfajta érzelem-, érdek- és szándékközösséget.⁸

A o pontban bemutatott mértékű, a bíró férje által a védővel szemben érzett elemi ellenszenv mindenképpen befolyásolta házastársának tudatállapotát. Az, hogy házastársa egy, a védő ellen folytatott jogi eljárásokban keletkezett iraton tanúként szerepel, bizonyítja az amúgy bizonyításra nem feltétlenül szoruló köztudomású tényként kezelhető körülményt, nevezetesen, hogy a bíró tudott férje és [REDACTED] között fennálló, elmérgesedett viszonyról.

A kizárási szabályok helyes és alaptörvény-konform értelmezése pont azt lett volna hivatott biztosítani, hogy az indítványozó büntetőügye ne válhasson az előadó bíró házastársa [REDACTED] szemben folytatott háborújának újabb frontjává és ilyen látszat se keletkezhesen.

2.2.2 A nullum crimen sine lege elv

Az Alaptörvény XVIII. cikk (4) bekezdésében deklarált nullum crimen sine lege elv az alkotmányos büntetőjog egyik fundamentuma. Az elv lényege, hogy kizárólag törvényben előre rögzített bűncselekményekért lehetséges a bűnösség megállapítása. Az egyes cselekmények mellett az is törvényben rögzített, hogy a büntethetőségnek hol húzódnak a határai, keretei. A büntethetőség legfontosabb időbeli korlátja, az elévülés.

A Btk. 27. § a) pont szerint **az elévülés kezdő időpontja** befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul. Az elsőfokú ítélet szerinti 1. tényállási pont („1. tényállási pont”) vonatkozásában a tényállás akkor valósult meg, amikor az elkövetési magatartással (támogatási kérelem benyújtása - tévedésbe ejtés) okozati összefüggésben a vagyoni hátrány bekövetkezett. Ez az a nap, amikor a támogatási összeg első részletét a sértettek nevében rendelkezésre jogosult szervezet átutalta. Dogmatikai értelemben a vagyoni hátrány bekövetkezésével a költségvetési csalás tényállása befejezett, a további támogatás részek (pályázati összegek) lehívásának a bűncselekmény megvalósulása, a befejezettség szempontjából jelentőségük már nincs, ezeket a cselekményeket a kár (vagyoni hátrány) összegének megállapításánál és ezzel összefüggésben a büntetés kiszabása során kell figyelembe venni. A *”kifizetés jogszerűségének igazolása során megvalósított megtévesztő cselekményeknek”* a törvényi

⁷ 14/1995. (III.13) AB határozat Indoklás II.: „Ez az életközösség tipikusan közös gyermekek születését és a családban való felnevelését célozza, amellyel, hogy a házastársak kölcsönös gondoskodásban és támogatásban élésének is kerete.”

⁸ Lsd. például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:19. § (1) bekezdés d) pont: Jogi személy legfőbb szervének határozathozatalában például nem vehet részt az, akinek olyan hozzátartozója érdekelt a döntésben, aki a jogi személynek nem tagja vagy alapítója.

tényállás megvalósulása és emiatt az elévülés szempontjából nincs és nem is lehet jelentősége. Amint azt a Kúria 3/2009. Büntető jogegységi határozatában is megállapította: "amennyiben az elkövető visszafizetési szándék nélkül, a pénzügyi megtevesztésével vesz fel kölcsönt, a csalás bűncselekménye nem a futamidő végén válik befejezetté. A kölcsön összegének a kiutalásával a kár bekövetkezik, a hitelintézet vagyonában beállott értékcsökkenés véglegessé válik, tehát a bűncselekmény befejezett alakzata megvalósul."

Az 1. tényállási pont szerinti cselekmény tehát már akkor tényállásszerű, amikor a támogatás első részletevel a támogatást folyósító szervezet a bankszámláját megterhelte és emiatt az elkövetési magatartással okozati összefüggésben a vagyoni hátrány bekövetkezett. Amennyiben nem az első, hanem az utolsó támogatási összeg kifizetéséhez igazodik a cselekmény tényállásszerű megvalósulása, úgy az 1. tényállási pont szerinti cselekmény a pályázati összeg utolsó részlete megfizetésének a napján, azaz 2007. december 7. napján befejezett és a cselekmény elévülése legkésőbb ezen a napon megkezdődött, az ezt követő cselekményeknek sem az elévülés, sem a folytatólagosság szempontjából nincs jelentősége, ezért az 1. tényállási pontban írt cselekmény legkésőbb 2015. december 7. napján elévült.

Az 1. tényállási pont vonatkozásában **nem** állnak fenn a **folytatólagosság** törvényi feltételei sem. A folytatólagosság az 1. és 2. tényállási pontban írt cselekmények között nem állapítható meg a pályázatok beadása között eltelt hosszabb időre (egységes akaratelhatározás hiánya), valamint a két pályázat között eltelt több éves időtartamra (rövid időköz hiánya) tekintettel. A törvényi tényállás megvalósulását (befejezettséget) követően kifejtett magatartások nem támasztják alá azt, hogy már 2005. december 21-én, az 1. tényállási pontban írt pályázat benyújtásakor elhatároztam, hogy 2008-ban is pályázatot fogok benyújtani, ezáltal ezek a magatartások az egységes akaratelhatározás megállapíthatóságát kizárják. Az 1. és 2. tényállási pontokban foglalt cselekmények (2007. december 7 és 2008. június 17.) között eltelt idő abban az esetben is több, mint a bírói gyakorlat által elfogadható leghosszabb időtartam (6 hónap), ha nem az első, hanem az utolsó pályázati összeg kifizetésének időpontját vennénk alapul az 1. tényállási pont szerinti cselekmény befejezettségének megállapításakor, ezért a folytatólagossághoz szükséges „rövid időköz” megállapítása is kizárható, amely miatt kizárt az 1-4 vádpontban írt cselekmények "folytatólagos" minősítése.

Az elsőfokú ítélet (7. sz. melléklet) 1. pontjában írt cselekmény – 8. sz. mellékletként csatolt felülvizsgálati indítványunkban részletesen kifejtettek szerint - 2007. december 7. napján befejezett. Az alapügyben 2015. december 7. napjáig (elévülési időn belül) nem történt olyan érdemi eljárási cselekmény, ami az elévülést félbeszakította volna, következésképpen az elsőfokú határozat meghozatalakor a cselekmény büntethetősége elévült. A büntethetőséget megszüntető ok figyelmen kívül hagyása folytán az alapügyben eljáró bíróság megsértette a nullum crimen sine lege elvét, mely alaptörvényben biztosított jogomat testesíti meg ahhoz, hogy csak a törvény keretei között legyen büntethető.

Az alapügyben eljáró bíróságok a magatartást a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző költségvetési csalásnak minősítették, amelyet a közreműködő szervezet megtevesztésével követtek el. Ennek megfelelően az irányadó tényállás szerinti bűncselekmény elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés: Az ítéleti megállapítás szerint a tévedésbe ejtő magatartás következtében a közreműködő szervezet [REDACTED] tévedésben volt, amikor 2011. február 28. napján támogatói döntést hozott és 2011. május 23-án támogatási szerződést kötött a [REDACTED]-vel. A költségvetést ért károsodás e tévedésbe ejtéssel okozati összefüggésben kialakult tévedés eredményeként tett vagyoni jogi rendelkezés hatására következett be. Az irányadó tényállás szerint tehát a 4. tényállási pont szerinti (legutolsó) rész-cselekmény elkövetésének időpontja 2011. május 23. napja. A bűncselekményeket a Btk. 2. § (1) bekezdése szerint fő szabályként az elkövetésük idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni. Amennyiben az elkövetési magatartás több rész-cselekményből áll, abban az esetben az utolsó rész-cselekmény időpontja tekinthető elkövetési időnek akkor is, ha időközben - mint jelen esetben is - releváns jogszabályváltozás következik be. A felülvizsgálati kérelemben kifejtettek szerint az alapügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy **valamennyi rész-cselekmény elkövetési magatartását a régi Btk. hatálya alatt és 2012. január 1. napját megelőzően fejtették ki, ezért a rész-cselekmények nem tartoznak a költségvetési csalás törvényi egységébe**, melynek következtében törvénysértően súlyos a kiszabott büntetés is.

Ügyemben tehát az eljáró bíróságok jogsértően alkalmazták a Btk.-t, mivel a cselekmények a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény („régí Btk.”) hatálya alatt valósultak meg és az időbeli hatályra irányadó szabályozás szerint ez esetben azt a büntető törvénykönyvet kell alkalmazni, amelyik a terheltre nézve előnyösebb. Esetemben a régi Btk. rendelkezései előnyösebbek lettek volna, azonban az eljáró bíróságok elmulasztották ennek figyelembevételét. Bűnösségem megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor, mely a nullum crimen sine lege alaptörvényi elvébe ütközik.

2.2.3 Összegzés

A fentiekben bemutatott ügy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés által védett tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványát, a pártatlan bíróhoz való jogot érinti. Esetünkben a bíró elfogultságát nem abszolút, hanem relatív körülmény alapozza meg: tőle az adott ügy elfogulatlan és pártatlan megítélése az alábbiak szerint nem várható.

A bíró férje által [REDACTED] védővel szembeni negatív érzések a o pontban ismertetettek szerint a terhelt alapjogainak sérelmét eredményezték, tekintettel arra, hogy a bíró férje érzelmei intenzitása miatt elképzelhetetlen, hogy a bíró függetleníteni tudta volna magát férje és [REDACTED] között fennálló mély és a férje számára láthatólag kudarcos ellentététől.

Álláspontunk szerint tehát a Fővárosi Ítéltábla Alaptörvény-ellenesen értelmezte a Be. kizárási szabályait, mellyel megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való Alaptörvényben biztosított jogát megfosztva őt attól, hogy ügyében pártatlan bíró ítélkezzen. Tekintettel arra, hogy a támadott Ítélet meghozatalában elfogulatlan és pártatlannak nem tekinthető bíró működött közre, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme érdemben kihatott a támadott Ítéletre, mely a Kúria szintén támadott felülvizsgálati eljárásban született Végzése hatályában fenntartott.

Tisztességes eljáráshoz fűződő jogom sérelme mellett az Ítélet és a Végzés megsértette az Alaptörvény XVIII. cikk (4) bekezdésében rögzített nullum crimen sine lege elvét is.

A fentiekre tekintettel kérem, hogy az Ítéletet és a Végzést a tisztelt Alkotmánybíróság semmisítse meg.

3 Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

3.1 Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Előadom, hogy a Köztársasági Elnökhöz kegyelmi kérvényt nyújtottam be. Az igazságügyi minisztérium a 2019. január 16-án kelt XX-KEGY/131/6/2019. sz. tájékoztatásával értesített arról, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére a köztársasági elnök döntéséig halasztást engedélyeztek.

3.2 Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Nem járulok hozzá személyes adataimnak az Alkotmánybíróság honlapján való közzétételéhez.

Kelt: Budapest, 2020.február 27.

[REDACTED]
Indítványozó

Képviseli:

Réti, Várszegi és Társai
Ügyvédi Iroda
dr. Réti László

[REDACTED]

ügyvéd
i Ügyvédi Iroda

Mellékletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Fővárosi Ítéltábla 2. Bf.141/2018 számú eljárásában hozott II. fokú ítélete.
3. A-B. Védői kizárási indítvány indokolása az eljáró tanács egyik tagjával, [REDACTED] szemben
3. C. Emberi Jogok Európai Bíróságának a Danieliené v. Litvánia (Application no. 23532/14) számú ügyben 2018. október 16-án meghozott ítélete
4. Fővárosi Ítéltábla kizárást megtagadó 5.Bkk.10.763/2018/2. sz. végzése
5. Felülvizsgálati kérelem
6. Kúria Bfv.II.314/2019/7. számú végzése
7. A Fővárosi Törvényszék 1.B.229/2017/85-I. sz. ítélete
8. Felülvizsgálati indítvány

2020.02.18. 14:00:00
J_panasz_februar_cln.docx